

Knížky pro děti a jejich dospělé - o péči i umírání, o strachu i odvaze

Poslední dobou se mě ptalo několik lidí na knížky vhodné k tématu smrti a umírání. A protože smrt je téma, které se mnou stále v dobrém jde, rozhodla jsem se stručně popsat naši domácí sbírku titulů k tématu.

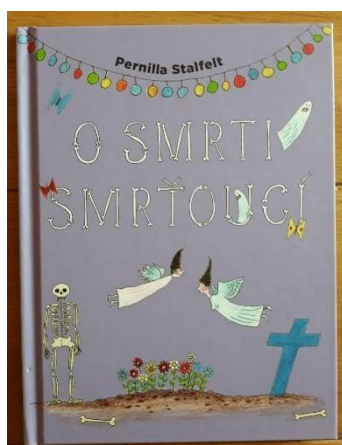
Začínám dětskými knížkami, tedy beletrií. Trh s dobrými knihami pro děti se rozrůstá. Vřele doporučuji pořídit si pár knížek jen tak ke čtení. Děti toto téma zajímá i dřív, než se téma smrti stane náhle aktuální. Je to i neotřelý dárek pro děti ve vašem okolí.

Dětské knihy mají tu výhodu, že jsou čteny i námi dospělými a otevírají přirozený prostor pro témata, která jsou pro nás jinak obtížně uchopitelná, jako je například smrt.

První kniha pro děti, kterou jsem držela v ruce k tomuto tématu. Naše děti ji měli oblíbenou cca mezi čtvrtým až šestým rokem. Jednak v tu dobu zpravidla frčí dinosauři a jednak, že je mile a pestře pojednaná. Nečiní si nárok na správný názor. Potkáme tam popis různých situací, kdy se setkáme s náhlou smrtí - někdy třeba zemře ptáček, jindy miminko v inkubátoru, lidé mohou zemřít při nehodě. V knížce

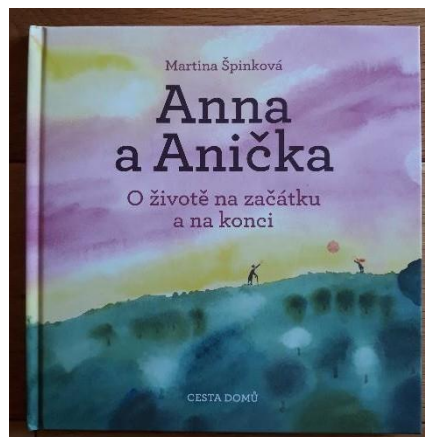
najdeme různé způsoby loučení, podle kultur a spirituality. Potkáme i nabídku, jak může vypadat loučení se se zemřelým domácím zvířátkem. Zjistíme, že někdy je nám smutno a chceme být sami, někdy se zlobíme, když někoho ztratíme, jindy nám je naopak příjemné, máme-li nablízku své kamarády. Kniha je srozumitelná, dětem milá, pojednává trochu ala komiks pro prťata. Poslední dvě dvoustránky si autoři kladou otázku, co je po smrti? a dávají dětem tipy, jak mohou na své blízké vzpomínat.

Po šestém roce věku došlo u našich dětí k přesunu od dinosaurů ke knize O smrti smřt'ouců. Grafika je mírně šmrncovnější, místy až do nadsázky řekla bych, leč je pojednává vkusně i přemýšlivě. Dostane se i na témata těla, kterými se dětmi často zabývají v myšlenkách, zvlášť není-li v rodině dovoleno klást otázky nahlas. Autor se zabývá otázkami o duši i Bohu, jestli se po smrti zase někým staneme? Popisuje, jak to vypadá na pohřbu, kde bývá rakev, že

je v zemi potřeba připravit díru, kde se rakev uloží, že existuje i kremace, že se na hrob sází kytky, po pohřbu bývá hostina, jak různě můžeme na své zemřelé vzpomínat, i tady se dostane na různé tradice ba i na bádání nad výroky jako - odebral se do věčných lovišť, kdy se řekne že je někdo po d drnem, jaký je rozdíl mezi spát a zemřít, co to znamená, když někdo řekne, např. že někomu oblékli dřevěný kabát. Chcete-li děti připravit např. na jejich účast na pohřbu, pak vám kniha může prakticky posloužit.

Chcete-li na toto téma vybavit dětem knihovničku, nebo třeba nakoupit knihy do třídy, je knížka Anna a Anička - s podtitulem o životě na začátku a na konci - to pravé do třetice. Na velkoryse pojatých obrázcích v laskavém provedení Martiny Špinkové si přečteme příběh, započatý dnem, kdy se Anička narodila. Když je Anička větší, ráda tráví čas se svou babičkou, prací kolem domku i povídáním. Babičce Anně ubývají síly, až zůstane bydlet u Aničky doma. Povídají si, Anička ji vypráví o světě venku, dává jí napít z hrníčku s brčkem a na noc ji půjčuje svoji panenku. Jednoho dne tatínek Aničku vzbudí a donese ji k babiččině posteli. Babička zemřela. Všichni jsou spolu a je jim smutno.

Povídají si, Anička ji vypráví o světě venku, dává jí napít z hrníčku s brčkem a na noc ji půjčuje svoji panenku. Jednoho dne tatínek Aničku vzbudí a donese ji k babiččině posteli. Babička zemřela. Všichni jsou spolu a je jim smutno.

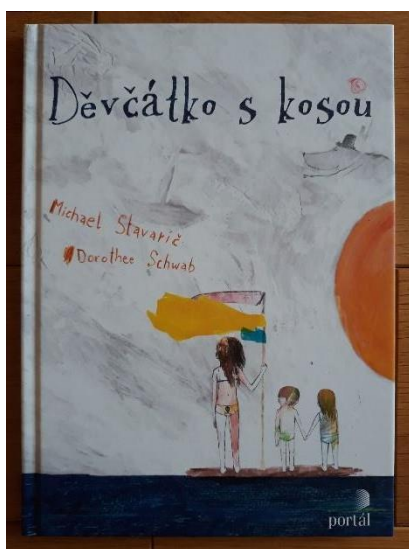
Babičku ustrojí a rozloučí se s ní. V noci se Aničce po babičce stýská, a tak když usne, zatelefonuje babičce do nebe. Babička se má dobře! Byl to hezký sen. Anička je spokojená. Na pohřbu i na hostině je spousta babiččiných kamarádů, vypráví, co všechno s babičkou zažili. Život plyne dál. Anička chodí s tatínkem na procházky, do obchodu. A občas si odběhne do telefonní budky. Co myslíte, že tam Anička dělá?

Knížka je věnována babičkám a dědečkům. Laskavé čtení o tématu, o kterém se zpravidla malí a staří mluvit nebojí. Tuto knihu i dvě předchozí vydalo nakladatelství Cesta domů.

Tuto knihu vydalo nakladatelství Baobab. Kniha s malinkým množstvím textu představuje smrt jako roztomilou osůbku, se kterou nikdy nikdo nemluví. Jejím úkolem je převážet zemřelé do království mrtvých. Smrt se snaží, rozdělává oheň, aby lidem nebyla zima. Lidé se jí ovšem i tak bojí. Až jednou malá Evelína! Vítá smrt s úsměvem. Smrt je zmatená. Je to pro ni něco zcela nového. Evelína ji vypráví o své nemoci, o tom, jak je ráda, že už ji nic nebolí. Hrají si spolu, smějí se, je jim spolu dobře. Pak se Evelína musí vydat na další cestu do nového života. Smrt si připadá opuštěná, kudy chodí, myslí na svou kamarádku. Jednou vedle ní stane anděl. Je to její kamarádka Evelína! Teď chodí k umírajícím ruku v ruce. Když lidé vidí něžnou tvář anděla, odchází se jim snáz.

Kniha je věnována lidem v mlžinách.

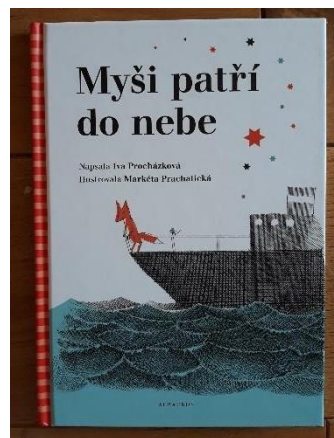

Nakladatelství Portál vydalo knihu Děvčátko s kosou. Uspořádáním na mě působí, jako by kniha byla zamýšlená pro starší děti. Ilustrace jsou grafickými kolážemi. Příběh je postaven na vyslání malé Smrtečky do světa otcem Smrtkou. Otec je již unavený a rád by předal své řemeslo. Smrtečka klade zvědavé otázky, ale otec jí odpovědi neposkytne. Vysílá ji na zkušenou, aby si odpovědi našla sama. Malá Smrtečka zjišťuje, že některé věci, když se stanou, už nejdou odestát - jako když přepadnete přes kyblík s barvou a vaše kutna je najednou slunečnicově žlutá!

Smrtečka dochází do velkého města, potkává se se smečkou psů, kteří vrčí na vylekané děti. Snadno nebezpečná zvířata zažene. Její stín se prodlužuje a ona stále roste, plášť jí teď sahá už jen ke kolenům. Nakonec věnuje svůj plášť dětem, kterým na loďce chybí plachtoví. Na zahradě se naučí zdatně zacházet s kosou. Řemeslo dopiluje u mnichů v klášteře. Přichází opět do města, tentokrát temného a nevlídného, které projasní svou stále se zvětšující silou.

Pak potkává nemocné, bledé dítě, které by se chtělo houpat, ale nejde mu to. Houpačka už je zarezlá. Smrtečka vše bezpečně a měkce přichystá a rozhoupá dítě... až do nebe. Zakrákorá havran. Smrtečka se setkala se smrtí. Děvčátko s kosou dospělo. Za mě pro věk 10+

Nakladatelství Albatros nabízí knihu - Myši patří do nebe. V podstatě spíše nežli o smrti pojednává příběh o nebi. Dějová linka je náročnější, soustředěnější, příběh, co do textu je obsáhlejší. Ústřední zvířátka mají jména Šupito - myška a Bělobřich - liška. Ačkoli na zemi byl lišák myšce nepřítelem, v nebi jsou si dobrými kamarády. V nebi jsou možné věci, které na zemi možné nebyly. Knížka má méně obrázků proti předchozím knihám, obrázky jsou černobílé, snad perokresba. Knihu bych doporučila dětem 6 +. Je pro děti, které přemýšlí o tom, jak je to potom. Kam jdeme po smrti. Nebo třeba, kam jdou domácí mazlíčci.

Následující čtyři tituly jsou z nakladatelství Cesta domů. Tato kniha je poslední přímo k tématu smrti. Celá se odehrává v jedné místnosti, kde Emilka pobývá v blízkosti své babičky, která už leží v posteli, a své moudré maminky. Maminka připodobňuje smrt Emilčině copánku, kde se smrt a život proplétají, nabízí myšlenku, že možná je smrt sestrou života. Večer přichází stín, vchází do místnosti, kde spí

babička. Je to Smrt. Má černý plášť a je rozmrzelá. Emilka ví, že babička nemá ráda mrzouty. Snaží se porozumět tomu, proč je smrt právě taková, jaká je. Smrt se rozpovídá, lidé ji nechťejí, nemají ji rádi! Ale když zahlédnou světlo ze zahrady mrtvých, jsou jím uchvázeni a vyrazí tam úprkem.

Emilku napadá, že by se smrt mohla vyzdobit právě v zahradě mrtvých a třeba těm, co umírají něco donést s sebou, třeba vůni! Smrt se rozjasnila a její oči se promění, až vypadají dočista jako babiččiny! Babička odešla v noci, když spala, s Emilkou se držely za ruce. Maminka to Emilce tiše sděluje a budí ji ze spaní. Emilka to ale ví. Babička se má dobře, ubezpečuje maminku.

Strýc Otakar má devadesát let. Kdysi to byl malý kluk a mohl chodit i běhat. Dnes už strýc Otakar po stromech neleze, skoro vůbec nechodí, přes den pospává v kolečkovém křesle a chodí pomalu, za pomoci chodítka. Je v blízkosti své rodiny, potěší se příchodem návštěvy - Mařenka donese na návštěvu malou Terku. Terezka má plíny, zrovna jako strýc.

Zapnout knoflíky dá dnes strýci Otakarovi pěknou fušku, jedna ruka už ho moc neposlouchá. A do vany má strejda takový malý výťah! Říká se mu zvedák, ale umí jezdit nahoru i dolů. V uchu má strejda naslouchátko, pomáhá mu slyšet. Když ho vyndá, už nás neslyší, ale umívá se. Kniha o pečování, o tom, jaké to je, když nohy už strýčka tolik neposlouchají, a jak dobře se mají kocouři, kteří si vyskočí a odejdou, kam je napadne. Kniha plná laskavých ilustrací Martiny Špinkové s unikátními obrázky zdravotnických pomůcek. Čeká-li Vás intenzivní péče o vaše blízké, kniha doporučeníhodná.

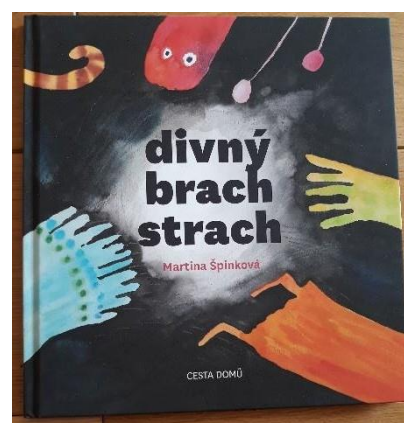
Pro mě jedna z nejpůsobivějších knih pro děti, co jsem kdy držela v ruce. Poetické, hravé až mystické pojednání o otázkách bez odpovědí. Kde začíná radost? Odkud přichází vítr? Ví miminko, že se narodí? Jak to, že se táta s mámou našli? Proč šumí v mušli moře? Je Bůh? A co dělají velcí pomalí sloni? Tajemství a čas chodívají spolu..

Malinko textu, máloco má odpověď a přeci hravost a laskavost textu dotýká se srdce čtenářova. Křehká, zbytná a přeci nezbytná

kniha k bádání o tajemstvích života.

Divný brach strach. Kniha, kterou máme doma v češtině i v angličtině. Některé knihy vydává Cesta domů i v angličtině, tak kdybyste potřebovali ke školním znalostem s dítky číst i knihy v angličtině.

Pojednání o strachu, který nikdy nikdo neviděl, ale každý ho zná. Jak je známo, strach má velké oči. Někdy nás chrání. Jindy se zas bojíme zbytečně. Každý má strach někde jinde, z něčeho jiného. Někdy nám může být pomoheno, třeba když přijde táta nebo máma, nebo světlo, to ranní od sluníčka nebo vypomůže baterka. Někdy něco šustí pod postelí a je to třeba myš. Někdy se nám zvuky zdají, protože máme strach, Jak můžeme přemáhat

strach? Bojí se i dospělí?

Žabáček Jeroným má strach ze tmy, maminka ho připraví ke spaní a tatínek mu jde číst pohádku. Pak se táta s Jeronýmem rozloučí a popřeje mu dobrou noc. Maminka se s žabáčkem potulí, a pak už je Jeroným v pokoji docela sám. Pod jeho postýlkou to dělá skříp, škráb, píp a žbluňk! Jeronýma ze strachu rozbolí břicho, jde za svými rodiči. To jsou jen noční zvuky, ujistí ho tatínek. Jeroným ovšem za chvíli přichází zase, vyžene ho strach, vklouzne mezi rodiče. Vrtí se. Tatínkovi se špatně spí. A tak si jde lehnout do Jeronýmovi postele. Ale co to? Zvuky jsou tu. Tatínek vyzvedne Jeronýma z postele a jdou spolu na noční výpravu, zjistí, která zvířátka dělají noční skříp, škráb, píp a žbluňk. Jeroným už se v noci nebojí.

Kniha vyšla v nakladatelství Baobab.

Do třetice ke knížkám proti strachu - kniha Vlk a tma, od nakladatelství Paseka. Vlčata mají jít na svou první noční výpravu. Bojí se. Starý vlk jim vypravuje příběh - o malém vlčeti, které se bálo. Dokonce se mu ostatní vlci vysmívali. Malé vlče se ovšem v lese setkal s mravencem. Vidělo jak neúnavně a statečně táhne mravenec velký list ke svému mraveništi. Zařeklo se, že bude také odvážné! Co svede malý mravenec, svede přece také.

Šlo tedy po kouskách dál a dál, venku se šelo, až se setmělo zcela. Vlče přešlo velikou vzdálenost, za svítání zmožené usnulo. Smečka se ho vydala hledat. Když vlče našla, uznala, že se stalo statečným a silným vlkem. A když se někdy nové malé vlče bálo, doprovázel je právě tento odvážný vlk. Malá vlčata doposlouchala příběh. Ubezpečila se, že je v doupěti bude starý vlk očekávat a vydala se na své první noční dobrodružství.

Závěrem kniha s malým množstvím textu, ovšem mnohými povzbuzeními pro maličkého Adámka, který se chystá na svou plavbu životem. Adámek má spoustu otázek - Co když budeš táto daleko? Co když budu sám? Co když se budu cítit osamělý? Co když zabloudím? Co když budu smutný? A tatínek na jeho zvědavé i úzkostné otázky dává jasné a smělé odpovědi. Knihu o odvážné cestě životem vydalo nakladatelství Axióma.

„Knihy jsou pro lidi tím, čím jsou pro ptáky křídla.“ John Ruskin